

УТВЪРЖДАВАМ,
ДИРЕКТОР:.....
(*Маргарита Грънчарова*)
със Заповед № 261 / 25.06.2020 г.

Система от качествени показатели и количествени показатели за определяне степента на постигане на очакваните резултати от обучението на учениците в четвърти клас

Български език и литература

Езикови компетентности - Разбира връзката между книжовен изговор и правопис на звуковете. Познава отношенията между звуковете като градивни единици на думата. Образува сложни думи. Разпознава числителни имена като части на речта – бройни и редни. Определя време на глагола (сегашно, бъдеще, минало). Употребява правилно частите на речта. Прави справка в тълковен речник за значението на определена дума. Разпознава в речта думи с противоположно значение (антоними). Разпознава подлога и сказуемото като части на изречение. Разграничава простите изречения в състава на сложното по броя на сказуемите. Разграничава съюзно и безсъюзно свързване на прости изречения в сложно.

Комуникативно речева компетентност - Разбира връзката между темата и заглавието на текста. Преразказва в устна форма сбито съдържанието на чужд художествен/нехудожествен повествователен текст. Съчинява текст: в отговор на въпрос по съдържанието на изучавано литературно или фолклорно произведение; по аналогия, по картина от художник. Редактира свой и чужд текст. Извлича информация за езикови и литературни факти от различни текстове.

Литературни компетентности - Открива диалог и монолог в художествен текст. Познава легендата като фолклорен и литературен вид. Открива взаимовръзката между епизодите в развитието на действието в изучавано произведение. Свързва постъпките на героите с мотивите за поведението им. Открива посланието на текста. Аргументира отговора си на въпрос, свързан със съдържанието на художествен и нехудожествен текст. Открива олицетворение в художествен текст. Познава съдържанието на значими произведения на класиката и съвременната литература за деца и на фолклора, включени в учебното съдържание. Изгражда си представа за автора чрез негови значими произведения. Изразява емоционално-оценъчно отношение към герои, епизоди, картини.

Социокултурни компетентности - Открива белези на културната различност в изучавани литературни произведения. Съставя писмен текст с помощта на словесна или визуална опора във връзка с изучавано литературно или фолклорно произведение.

Математика

Числа - Познава естествените числа над 1000 и десетичната позиционна бройна система. Извършва аритметичните действия събиране и изваждане с естествените числа над 1000.

Извършва аритметичните действия умножение и деление с едноцифрено и с двуцифрено число. Представя числа с римските цифри. Намира неизвестен умалител и неизвестен делител.

Геометрични фигури и тела - Разпознава геометричната фигура окръжност и елементите ѝ. Чертае ъгъл по дадена градусна мярка и окръжност по даден радиус. Разпознава геометричните тела куб, правоъгълен паралелепипед, кълбо, цилиндър, конус, пирамида.

Измерване - Знае мерните единици за ъгъл (градус) и за лице (кв. мм, кв. см, кв. дм, кв. м, кв. км, декар). Измерва ъгли по зададена мярка. Извършва действия с изучените еднородни мерни единици (без тези за време). Намира лице на правоъгълник. Използва правилно чертожните инструменти линия, транспортир и пергел.

Моделиране - Описва ситуации от заобикалящия го реален свят с математически модел (задачи от покупко-продажби, лице и обиколка на фигура). Интерпретира съдържателно получените резултати при решаване на даден проблем. Събира данни от различни източници за съставяне на числови изрази и текстови задачи.

Човекът и обществото

Човекът и неговата среда - Познава характерни особености на природните области в България. Разбира значението на природните дадености за живота на хората. Дава примери за промени в околната среда и в бита на хората, настъпили в резултат на някои технически нововъведения. Разграничава държавни институции и органи на местната власт. Познава правила за отговорно поведение при природни бедствия.

Национално и културно наследство - Дава примери за значими културни постижения на българския народ. Разказва за ярки личности и събития в българската история. Свързва разбирателството между различните човешки общности с напредъка на обществото.

България - част от света - Определя по карта географското положение на България в Европа. Илюстрира с примери връзките на България с Европа и със света. Разбира ролята на кръстопътното положение на България. Описва забележителности на столицата на Република България.

Източници на знания - Разграничава материални от писмени източници на знания. Съставя кратки описания на обекти и събития. Използва данни, представени чрез схеми, карти, таблици и други източници на информация.

Човекът и природата

Вещества, тела и организми - Различава веществата по свойства и употреба. Разпознава основни замърсители на околната среда. Илюстрира с примери основни групи организми, обитаващи водата и сушата, и приспособленията им за живот. Групира животните на бозайници, птици, влечуги, земноводни, риби и насекоми. Описва формата и движението на Земята и Луната. Разграничава планета, спътник и звезда. Назовава по схема планетите от Слънчевата система.

Природни явления и процеси - Познава някои от основните жизнени процеси — хранене, дишане, размножаване и развитие. Проследява преходите между трите състояния на водата (при нагряване и охлаждане) и кръговрата на водата. Описва движения на тела и действия на

сили. Дава примери за източници на светлина и звук, за тяхното разпространение и възприемане от човешките сетива. Описва приспособления за движение на животни във водата и на сушата. Дава примери за получаване на енергия от различни източници и за нейното използване от човека. Обяснява откъде организмите получават енергия и за какво я използват. Прилага начини за пестене на енергия.

Човекът и здравословният начин на живот - Описва по схема храненето, дишането, размножаването и развитието на човека. Описва очаквани промени в човешкото тяло през пубертета. Дава примери за здравословно хранене и здравословен начин на живот. Познава заразни и незаразни болести и начини за опазване на собственото здраве. Разбира вредното въздействие на никотина, алкохола, наркотиците. Назовава дейности на човека, водещи до нарушаване на равновесието в природата, и мерки за нейното опазване.

Наблюдения, експерименти и изследване - Извършва наблюдения на природни обекти и процеси. Извършва опити с тела, вещества и растения. Използва термометър за измерване на температура. Разчита информация по модели, схеми, таблици, графики.

Компютърно моделиране

Дигитални устройства - Познава функционалността на бутоните на конкретно устройство. Познава основните компоненти на дигиталното устройство и начините за включване на програмируеми устройства към тях. Познава етичните норми при работа с дигитални устройства. Познава ползите и вредите от използването на дигитални устройства за околната среда.

Дигитална идентичност - Прави разлика между дигитална и физическа идентичност и не предоставя лични данни в дигитална среда. Познава основните заплахи при работа в дигитална среда и знае как да получи помощ при необходимост.

Информация - Познава начините за получаване на информация и формите за представянето ѝ. Познава начините за съхраняване на информацията в дигиталните устройства. Познава формите на представяне на информацията (текстова, числова, звукова, графична). Разпознава и сравнява мерни единици за големината на файловете, които използва. Знае как се обработва информацията в дигиталните устройства. Разбира, че дигиталните ресурси може да не са свободни за използване, копиране и разпространяване.

Алгоритми - Познава конкретна среда за блоково програмиране и създава дигитално съдържание. Реализира линеен алгоритъм във визуална среда, като управлява движение на героите (изчакване, забавяне или ускоряване). Експериментира с героите във визуалната среда, като задава основните им характеристики и ги подбира според определен сюжет. Сглобява код чрез блокове за управление на героите в играта. Сглобява крайна последователност от блокове, реализираща разклонен алгоритъм. Създава проект, който включва анимация с повече от един обект и използване на звук и текст. Представя в реална и виртуална среда свой проект.

При пълно съответствие на резултатите от обучението с гореизброените критерии и когато в знанията и уменията на ученика няма пропуски, усвоени са всички нови понятия и правилно се използват от детето; действията му са целенасочени и водят до краен резултат и може да прилага придобитите компетентности самостоятелно при решаване на учебни задачи в различни ситуации ученикът получава годишна качествена/ количествена оценка **отлично/ отличен**.

Когато ученикът е постигнал с малки изключения очакваните резултати от учебните програми; показал е незначителни пропуски в знанията и уменията си; усвоил е новите понятия и като цяло ги използва правилно; доказва придобитите компетентности при изпълнение на учебни задачи в познати ситуации и понякога, макар и рядко, и в непознати, като показва известна неувереност, но действията му са целенасочени и водят до краен резултат, който извън рамките на изучените ситуации може и да не е съвсем точен ученикът получава годишна качествена/ количествена оценка **много добре/ много добър**.

Когато ученикът постига преобладаващата част от очакваните резултати от учебните програми, показва придобитите знания и умения с малки пропуски, успешно се справя в познати ситуации, но се нуждае от помощ при прилагането им в непознати, усвоил е преобладаващата част от новите понятия, а действията му съдържат неточности, но в рамките на изученото водят до краен резултат получава годишна качествена/ количествена оценка **добре/ добър**.

Когато ученикът постига само отделни очаквани резултати от учебните програми, в знанията и уменията си има сериозни пропуски, усвоил е само някои от новите понятия, притежава малка част от знанията и компетентностите и ги прилага в ограничен кръг алгоритмизирани ситуации с пропуски и грешки, а действията му съдържат недостатъци и рядко водят до краен резултат получава годишна качествена/ количествена оценка **задоволителен/ среден**.

Когато ученикът не е постигнал очакваните резултати от учебната програма, заложили като правова стойност за успешност и зададени чрез степента на позитивен измерител „задоволително/ среден“ получава годишна качествена/ количествена оценка **незадоволителен/ среден**.